www.siviltoplumzirvesi.org

Sivil Toplum Zirvesi

Geleceğin Sivil Toplumu

DÜZENLEYEN

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı

sta Sivil Toplum Akademisi

Sivil Toplum Zirvesi Raporu 2022

DESTEKLEYEN

ÜSKÜDAR BELEDİYESİ

Sivil Toplum Zirvesi

Ödül töreni, rapor sunumu ve panellerle "Geleceğin Sivil Toplumu" gündemiyle ilk kez gerçekleştirilen Sivil Toplum Zirvesi'nin çıktılarına bu rapordan ulaşabilirsiniz.

Sivil Toplum Zirvesi'nin, sivil toplum alanında çalışma yapan kişi ve kurumlara yapacakları çalışmalarda yön vermesini umut ediyoruz.

Üye Kuruluşlar

İGİAD TÜRKİYE İKTİSADİ GİRİŞİM VE İŞ AHLAKI DERNEĞİ

ilem ilmi etüdler derneği

YEKDER YAYGIN EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ

İLKE ilim kültür eğitim vakfı

Araştırma Merkezleri

ikam İSLAM İKTİSADI ARAŞTIRMA MERKEZİ

epam EĞİTİM POLİTİKALARI ARAŞTIRMA MERKEZİ

todam TOPLUMSAL DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

sta SİVİL TOPLUM AKADEMİSİ

İLKE Vakfı, İslami ve insani değerleri yaşatmak ve yaşanmasına vesile olmak amacıyla kurulmuştur.

Her biri alanlarında öncü ve önemli faaliyetler yapan İlmi Etüdler Derneği (İLEM), Yaygın Eğitim ve Kültür Derneği (YEKDER), Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD), İLKE Vakfı çatısı altında yer almaktadır. Ayrıca vakıf bünyesindeki İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM), Eğitim Politikaları Araştırma Merkezi (EPAM), Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi (TODAM) ve Sivil Toplum Akademisi (STA) ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerini sürdürmekteyiz. Tüm çalışmalarımızda toplumu tanıma ve anlamayı; sosyal ihtiyaçlardan haberdar olarak iş üretmeyi, çözüm odaklı faaliyetler yapmayı kendimize şiar edindik. Bu bağlamda sadece belli bir topluluğun sorunlarıyla değil tüm insanlığın meseleleriyle ilgileniyor ve ilkeli duruşla yarınlara daha güçlü hazırlanmanın önemine inanıyoruz.

Araştırma Merkezlerimiz

epam
EĞİTİM POLİTİKALARI ARAŞTIRMA MERKEZİ

Eğitim Politikaları Araştırma Merkezi (EPAM)

EPAM toplumsal sorumluluk bilinciyle Türkiye'de yaşanan dönüşüm serüvenini eğitim alanında izlemek, anlamak, yorumlamak, açıklamak ve "Geleceğin Türkiyesi" için politikalar geliştirme temel misyonunu üstlenmiştir. EPAM'ın hedefi Türkiye'de eğitim alanının güçlenmesini sağlayacak çalışmalar yaparak bütün dünyada eğitimde fırsat eşitliğinin ve adaletin sağlanmasına katkı sunacak bir birikim oluşturmak ve bunu bütün toplumla paylaşmaktır.

ilke.org.tr/epam

todam
TOPLUMSAL DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi (TODAM)

TODAM adil, hakkaniyetli ve müreffeh bir toplum hedefini hayata geçirmek üzere kuruldu. TODAM sahih bir düşünce geliştirmenin yanı sıra somut çözüm önerilerini de hayata geçirmektedir. Kurumsal Yönetim Akademisi'nde başlattığımız sivil toplumun geliştirilmesi faaliyetlerini TODAM' da devam ettiriyoruz. Nitelikli bir sivil toplum için düşünce ve modeller üretiyoruz. TODAM' da günümüzün önemli sorunlarının çözümü ve müspet toplumsal değişim için İLKE değerlerinden hareketle strateji ve bilgi üretiyoruz.

ilke.org.tr/todam

İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM)

İKAM "İslam iktisadı" düşüncesinin külli bir şekilde inşası için yetkin fikirlerin ve uygulamaların geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bünyesinde düzenlediği çeşitli etkinlikler, yayınladığı kitaplar, raporlar ve dergiler ile uluslararası bir merkez hüviyetine sahip olan İKAM, iktisadi yaşamın yeniden düzenlenebileceği bir fikri zemin oluşturmaya çabalamaktadır. Bereketli bir ekonomi, adil bir toplum şiarıyla çalışmalarını yürüten İKAM müreffeh ve huzurlu bir topluma erişmeyi hedeflemektedir.

ikam
İSLAM İKTİSADI ARAŞTIRMA MERKEZİ

ikam.org.tr

Sivil Toplum Akademisi (STA)

Sivil toplumun konuları, sorunları ve ihtiyaçlarına yönelik bilgi üretmek ve ürettiği bilgiyi tüm paydaşlarına sunmak amacıyla kurulmuştur. Çalışma sahası, eğitim, araştırma ve raporlama olmakla birlikte STA, sivil toplumun dikkat noktalarına yönelik çalışmalarını hem ulusal hem de uluslararası sahada sürdürme hedefindedir. STA, geliştirdiği projeler ve araştırmalar ile STK'ların kapasite, üretim ve iletişim kabiliyetlerine yönelik odak çalışmalar yapmaktadır.

sta
SİVİL TOPLUM AKADEMİSİ

ilke.org.tr/sta

---

sta

SİVİL TOPLUM AKADEMİSİ

ilke.org.tr/sta

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Sivil Toplum Akademisi (STA), 2017 yılından itibaren Kurumsal Yönetim Akademisi (KYA)'nın mevcut birikiminin verdiği güçle çalışmalarına başlamıştır. STA, sivil toplum alanında STK'lar arasındaki iş birliği ve iletişimi arttıracak, aynı zamanda kapasite ve kurumsal süreçleri yenilikçi ve çözüm odaklı faaliyetlerle destekleyecek adımlar atmaktadır.

Sivil Toplum Akademisi; eğitim, proje ve etkinliklerle, sivil toplum kuruluşlarının kurumsal gelişim süreçlerine katkıda bulunmayı ve perspektif kazandırmayı amaçlayarak sivil diplomasi, katılım, diyalog ve iş birlikleri oluşturmayı önemsemektedir. Araştırma ve raporlama çalışmalarıyla sivil toplumun çalışma sahasında yer alan konularda akademik bilgi üretme, araştırma ve raporlama yaparak yayınlar yoluyla da sivil toplum alanındaki birikimin görünür hale gelmesini hedeflemektedir.

STA'nın Başlıca Faaliyetleri

Sivil Toplum Bibliyografyası Projesi

Sivil toplum alanında yapılmış çalışmaların online bir platformda derlenerek paylaşılması projesidir. Proje kapsamında sivil toplum alanında son kırk yılda yapılmış olan tez, makale, rapor, kitap gibi çalışmalar derlenmiş, bu verilerin bibliyometrik analizi yapılarak alanın genel görünümü elde edilmiştir.

İslami STK'ların Değişimi Araştırması

Türkiye'de İslami STK'ların Kurumsal Yapı ve Faaliyetlerinin Değişimi araştırması neticesinde Türkiye'de faaliyet gösteren İslami sivil toplum kuruluşlarının işleyişleri, kurumsal yapıları ile faaliyetlerinin işlerliği; değişimi, dönüşümü ve etkileşimleri ortaya çıkarılmaktadır.

Kurumsal Gelişim Eğitim Programı (KGEP)

STA'nın sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitelerinin artışına katkı sağlamak için bahar ve güz döneminde olmak üzere senede iki defa organize ettiği eğitim programıdır. Eğitim programıyla, STK'larda farklı kademelerde bulunan çalışanlar ve gönüllülerin yönetim bilgi ve becerilerini arttırmak, STK yöneticilerini bir araya getirerek STK'larda uygulanan yönetim sistemleri ve yaklaşımları üzerine düşünmek ve tecrübe aktarımı sağlamak hedeflenmektedir.

Kapasite Geliştirme Eğitimleri

Kapasite Geliştirme Eğitimleri kapsamında STK'ların ihtiyaç duydukları teorik bilgi ve bu bilgileri destekleyecek uygulamalar atölye çalışmaları kapsamında ele alınmaktadır.

Türkiye'de Sivil Toplumun Gündemi

Türkiye'de Sivil Toplumun Gündemi, Türkiye'deki sivil toplum faaliyetlerini bütüncül bir perspektifle gözler önüne koymayı amaçlamakla birlikte STK'ların görünürlüğünü, Türkiye'deki sivil toplum bilincini ve STK'lar arasındaki iş birliğini arttırma hedefiyle bülten olarak çıkartılmaktadır.

STK Konuşmaları

Sivil Toplum Akademisi'nin bir seri şeklinde düzenlediği STK Konuşmalarında, STK'ların gündemini oluşturan ve etkileyen olaylar uzman isimlerle müzakere edilmektedir.

Sivil Toplum Zirvesi

Sivil Toplum Zirvesi, ulusal ve uluslararası sahada faaliyetlerine devam eden sivil toplum kuruluşlarında bulunan gönüllü ve profesyonellerin iş birliği ve deneyim merkezli bir araya gelmelerini amaçlamıştır. Ayrıca zirvenin ana amaçlarından biri de farklı ödüllerle sivil alana yapılan katkıların teşvikini arttırmaktadır.

Türkiye'nin Gönüllü Gücü Sözlü Tarih Projesi

Türkiye'nin Gönüllü Gücü Sözlü Tarih projesi T.C İç İşleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ile birlikte gerçekleştirilmektedir. Proje ile sivil toplum alanında gönüllülükleriyle, vizyonlarıyla, kurdukları sivil toplum kuruluşlarıyla, kısacası yaptıkları kıymetli işlerle sivil topluma katkı sağlamış kişilerle sözlü tarih görüşmeleri yapılmaktadır.

tgg.ilke.org.tr

Sivil Toplum Zirvesi

Sivil Toplum Akademisi (STA); sivil toplum kuruluşlarının gelişmesine katkı sunarak etkili ve sürdürülebilir kurumsallaşma süreçleri için çalışmalarını sürdürürken sivil toplum düşüncesini geliştirmek ve bir sivil toplum kültürünün oluşması için çalışmalarına devam etmektedir.

Sivil, gönüllü ve katılımcı bir toplum hedefiyle toplumsal hayatın kalkınmasında önemli rol oynayan sivil toplum kuruluşlarının gelişimini merkeze alan STA, sosyal etkileşimi sağlayan ve hayat dinamiğini arttıran STK'lar arasında sivil toplum kültürünü oluşturmak, iş birliği ve deneyim merkezli bir araya gelmelerini sağlamak amacıyla Sivil Toplum Zirvesi düzenlemektedir. Her yıl sivil topluma dair farklı temaların konuşulacağı Zirve'nin önemli gündemlerinden biri de özgün, yenilikçi ve etki alanı yüksel çalışmaları ödüllendirmek olacaktır.

İlkini 21 Mayıs 2021 tarihinde Üsküdar Bağlarbaşı Kongre ve Kültür Merkezi'nde gerçekleştirdiğimiz Sivil Toplum Zirvesi'nde bu yıl hem "Geleceğin Türkiyesinde Sivil Toplum" raporu kamuoyu ile paylaşıldı hem de sivil toplum kuruluşları, sivil toplumun küresel olarak yeniden konumlandırılması ve Türkiye'nin gelecek perspektifinde aldığı rolü tanımlamak üzere "Sivil Toplumun Geleceği" gündemi ile bir araya geldi.

Nasıl Karar Verdik?

İLKE Vakfı olarak Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu alanlarda bilgi, politika ve strateji üretmekte, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapmakta ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlamaktayız.

İLKE Vakfı olarak Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu alanlarda bilgi, politika ve strateji üretmekte, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapmakta ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlamaktayız.

Eğitim, iş ahlakı, sivil toplum, hukuk ve yönetim alanlarında şimdiye kadar gerçekleştirdiğimiz çalışmalarla hem kamu hem de sivil alandaki çalışmalara katkı sağlıyoruz. Sivil Toplum Akademisi ile sivil toplum alanındaki çalışmalara ivme kazandırmak, sivil toplum kuruluşlarının kurumsal gelişimleri ve diyaloglarını arttırmak için eğitim, araştırma ve yayın faaliyetleri düzenliyoruz. Tüm bu çalışmaların nihai amacı, sivil toplum kültürünün tanınması ve anlaşılması adına gerçekleşiyor. Bu amaçla da Türkiye'nin sivil toplum gündemini ulusal ve uluslararası düzeyde ele almak için Sivil Toplum Zirvesi'ni gerçekleştirme kararı aldık. Zirve, tüm katmanlarıyla sivil toplumun anlaşılmasını ve kendine özgü gündemler oluşturmasını sağlayacaktır.

Neyi Hedefledik?

Sivil Toplum Akademisi (STA) olarak sivil toplum kültürünü oluşturmak ve bu amacı besleyen tüm bileşenleri bir arada tutmayı önceleyerek bazı hedefler belirledik.

Bu gaye ile Sivil Toplum Zirvesi programının oluşturduğu etki alanı içerisinde;

Türkiye'nin sivil toplum meselelerini küresel ve kapsayıcı bir perspektifle ele almayı,

Uzmanlar, paydaşlar ve karar alıcıları bir araya getirerek her yıl bir temel konuyu tartışma zeminine taşımayı,

Sivil toplum kuruluşları arasındaki iletişimi ve iş birliğini arttırmayı,

Sivil toplum kültürünün oluşması için ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla birlikte hareket etmeyi,

"Sivil Toplum" perspektifini oluşturan çalışmalara dair fikir ve yaklaşım üretmeyi,

Sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını ödüllendirerek, farkındalığı arttırarak çalışmalara destek vermeyi hedefledik.

Zirve, sivil toplum dünyasını bir araya getirirken aynı zamanda akademisyenler, araştırmacılar, iş insanları ve gençlerin de yoğun katılımı ile gerçekleşti.

ZİRVE BAŞLIYOR!

Açılış Konuşmaları

Tamamı için QR kodu okutabilirsiniz.

Halit Bekiroğlu

İLKE Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi

Sivil Toplum Zirvesi açılış konuşmasında söz alan İLKE Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Halit Bekiroğlu, İLKE Vakfı'nın yaptığı çalışmalarla "hayırseverlik" kavramının yeni bir boyut kazandığını dile getirdi.

> *"İLKE Vakfı, fikrin, düşüncenin bir tür üretimini yaparak gerçek bir sivil toplum kuruluşu olmanın çabası içerisinde hayırseverlik konusuna yeni bir boyut kazandırmaya çalışıyor."*

Halit Bekiroğlu, "Hayatın bütün alanlarında; kültürden sanata, eğitimden sosyal hayata kadar etkili olmadığınız, nüfuz etmediğiniz, tam olarak karşılık görmediğiniz zaman iktidar ya da muktedir olamıyorsunuz." diyerek gerçek manada iktidar olma yolunda toplumun tüm katmanlarına nüfuz edebilen sivil toplumun kilit bir role sahip olduğunu vurguladı.

> *"Eğer düşüncenizin, fikrinizin, anlayışınızın, savunduğunuz hususların etkili olmasını istiyorsanız özellikle sivil alanda var olmalısınız. Sivil toplum kuruluşları tam da bu alanın kaynağını temsil ediyorlar. Bu kaynağı önemsediğinizde toplum daha dinamik oluyor ve savunduğunuz değerlere daha da yaklaşılıyor."*

Hilmi Türkmen

Üsküdar Belediye Başkanı

Sivil Toplum Zirvesi'nin açılış konuşmasında söz alan Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen, sivil toplum kuruluşları için, "sivil" olmanın ve "sivil" kalmanın öneminden bahsetti. STK'ların, insanların ihtiyaçlarına yönelik oluşturdukları özgün yapılar olduğunu söyleyen Türkmen, "STK'lar faaliyetleri başta olmak üzere yapı, gelir, anlayış ve hedefleri noktasında da sivil kalmalı" dedi. STK'ların demokrasilerde her şeyden üstün ve etkin olduğunun altını çizen Hilmi Türkmen, STK'ların en faydalı iş yapabildiği süreçlerin, aktif zaman istediğini ve gerçek bir STK kimliği için de bu işi ciddiye almak gerektiğini vurguladı.

> *Sivil toplum kuruluşlarının ayakta kalabilmesi ve özgür olabilmesi gerekiyor. Sivil toplum kuruluşunun özgür olabilmesi için faaliyet, amaç, gelir ve giderlerinin sivil olması gerekir.*

STK'ların etki alanları ve hukuksal çerçevelerinin birçok kamu kurumundan geniş olduğunu dile getiren Türkmen, toplumun her kesiminin katılımıyla sürdürülebilir işler yapmak STK'ların en önemli işidir diyerek konuşmasına son verdi.

> *STK'lar bizi ayakta tutacak dinamiklerin başında geliyor. STK'ların güçlü olması, sivil bir anlayışla amaç, tüzük ve uygulamalarını, sürdürülebilir şekilde yenilemeleri gerekir. STK'lar olarak kendimize çekidüzen vererek daha sivil, özgür ve kaliteli işler yapabiliriz.*

Sivil Toplum Ödülleri

Tamamı için QR kodu okutabilirsiniz.

Sivil Toplum Zirvesi'nin en önemli gündemlerinden biri olan Sivil Toplum Ödülleri, sivil toplum alanındaki çalışmalarda kalitenin yükseltilmesi, nitelikli çalışmaların ödüllendirilmesi, özgün çalışmaların yapılması ve alana dair farklı yaklaşımların geliştirilmesini teşvik etmek amacıyla bu yıl ilk kez sahiplerini buldu.

Sivil Toplum Ödülleri kapsamında belirlenen üç kategoride verilen ödüller, sivil toplum alanında yürütülen örnek ve öncü uygulama ve pratikler ile kurumsal ve bireysel çabaları kapsamaktadır. Bu minvalde gerçekleştirilen titiz çalışma ile Sivil Toplum Ödülleri Yenilikçi STK, Öne Çıkan Faaliyet ve Gönüllülük Ödülü dallarında verilmiştir.

Yenilikçi STK Ödülü

Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği

"Yenilikçi STK Ödülü", fark yaratan faaliyetlere öncelik vererek sivil toplum alanında vizyoner çalışmalar gerçekleştiren STK'ları kapsamaktadır. Hizmet alanında farklı uygulamalar sergileyen, bu anlamda istisnai katkılar sağlayan proje ve faaliyetler gerçekleştiren STK'lar hem çalışmalarının tanınırlığı hem de örneklik göstermesi adına ödüllendirilmektedir. Bu kapsamda Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Yenilikçi STK Ödülü'nün sahibi olmuştur.

Yenilikçi STK Ödülü'nü alan dernek başkanı Zafer Söğütçü'nün yaptığı teşekkür konuşması ardından Mülteciler Derneği'nin kuruluş motivasyonunu şu sözlerle dile getirdi:

> *"'Onlar yerlerinden yurtlarından edildiler, büyük bir imtihandalar. Biz de onlarla imtihandayız. Muhakkak bu konuda bir çalışma yapmalıyız' diyerek çalışmalarımıza başladık."*

Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği

2014 yılında ülkesinden ayrılmış ve uluslararası koruma ihtiyacı olan insanların sorunlarına çözüm aramak amacıyla kurulan ve farklı milletlerden oluşan personeliyle ihtiyaç sahibi mültecilere destek veren dernek; dil, din, ırk, cinsiyet, yaş, engellilik, politik görüş farklılığı gibi nedenlere dayalı hiçbir ayrım gözetmeden faaliyetlerini yürütmektedir. Başta mültecilerin temel sorunları olmak üzere tüm yaşamsal ihtiyaçlarının giderilmesine destek olmak ve toplumla uyumlarının hızlı bir biçimde sağlanabilmesi için özel sektör kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları ile iş birliği halinde çalışmaktadır. Bu kapsamda mültecilerin sosyal uyumu ve topluma kazandırılması için gerçekleştirdiği projelerle eğitim, sağlık ve hukuki haklar bağlamında hem de mesleki kazanımlar noktasında çalışmalar yapmaktadır.

Öne Çıkan Faaliyet Ödülü

Assalam Derneği, Afrika Kafe

Öne Çıkan Faaliyet Ödülü, sivil toplum kuruluşları tarafından çeşitli hedef gruplarına yönelik olarak gerçekleştirilen ve hayatın farklı alanlarındaki uygulamalarıyla toplumun gelişmesine özgün katkılar sunmuş yenilikçi uygulamalara verilmektedir. Öne Çıkan Faaliyet Ödülü ile sivil toplum kuruluşlarının belirlediği bir toplumsal olay ya da durum karşısında süreci tanımlayarak yaratıcı çözüm önerisi ve etki alanını genişletecek iş birliği temelli çalışmalar ortaya koyması hedeflenmiştir. Bu kapsamda Assalam Derneği, Afrika Kafe çalışması ile Öne Çıkan Faaliyet Ödülünün sahibi olmuştur.

Assalam Derneği kurucularından Nazan Yalçınkaya, yaptığı teşekkür konuşması ardından Afrika Kafe ve öncesinde Zanzibar özelinde başlayan iyilik yolculuklarını ve sürecin sosyal girişimciliğe nasıl evrildiğini anlatarak şu mesajı verdi:

> *"Assalam'a başlama sürecimiz çalıştığımız kurumdaki sosyal faaliyetlerin yeterli olmayışından kaynaklandı. Ancak biz bunun daha sürdürülebilir olması gerektiğine inanıyorduk ve bu amaçla böyle bir hikâyeyi başlattık. Afrikalı olmasak da içimize Afrika doğan insanlardık."*

Assalam Derneği, Afrika Kafe

2016 yılında kurulan gönüllülük esaslı çalışan, kâr amacı gütmeyen, yeni nesil bir sosyal girişim örneği olan dernek; okul çağındaki çocuklar için formel eğitim ve kadınlar için mesleki eğitim faaliyetleri, sosyal girişimcilik, gönüllülük ve insani yardım olmak üzere dört ana mecrada faaliyet göstermektedir. Derneğin misyonu, sosyal girişimlere ve STK'lara özellikle eğitim ve kadınların kalkınması konularında modellenebilir bir örnek sunmaktır.

Her yönüyle kendi kendine yeten bir organizasyon olmayı hedefleyen dernek, insanların hayatlarını idame ettirmeleri için kalıcı ve sürdürülebilir çözümler bulmayı amaçlamakta ve bu çözümleri gerçekleştirebilmek için de en önemli adımın sosyal girişimcilik olduğunu bilerek çalışmalarını devam ettirmektedir. Bu gaye ile kurdukları Afrika Kafe'nin gelirini Afrikalı anneler ve dezavantajlı çocuklar için gerçekleştirilen eğitim ve sosyal gelişim projelerinde kullanmaktadırlar.

Gönüllük Ödülü

Ebru Uygun, *Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı Başkanı*

Gönüllülük Ödülü, sivil toplum çalışmaları kapsamında gönüllülük faaliyeti gerçekleştirmiş, oluşturduğu etki ile topluma katkı sunan kişilere verilmektedir. Gönüllü çalışmalar neticesinde kalıcı ve sürdürülebilir çalışmalara öncülük eden kişiler bu kapsamda değerlendirilmektedir. Gönüllülük Ödülü ile sivil toplumda gönüllüğü teşvik etmek, toplumda etki alanı yüksek ve toplumsal fayda oluşturan çalışmalara dikkat çekmek hedeflenmiştir. Bu gaye ile Gönüllülük Ödülü, Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı Başkanı Ebru Uygun'a verilmiştir.

Ödül takdimi ardından teşekkür konuşması yapan Ebru Uygun, sivil toplum kuruluşlarında olmanın insanın kendisine yapacağı en büyük iyilik olduğunu vurguladı ve gönüllüğün tanımını şu şekilde yaptı:

> *"Gönüllülük bizim yüreğimizdeki paylaşma duygusunun isimlendirilmesidir. Ne olursa olsun yalnızca paylaşalım; bazen yetimizi, bazen bilgimizi, bazen cebimizdeki maaşımızı."*

Ebru Uygun

Ebru Uygun'un gönüllülük hikâyesi, 14 yaşında anneannesinin onu aşevine götürmesiyle başlamış ve 23 yaşında Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı'nı kurması ile devam etmiştir. Ebru Uygun, 28 yıldır okumak isteyen çocukların eğitim hayatlarına destek vermek amacıyla ülkenin her köşesinde birçok projeye imza atmış, çocukların okuması için mücadele vermiş ve şuana kadar 7 milyonun üzerinde çocuğun hayatına dokunmuştur.

Geleceğin Türkiyesinde Sivil Toplum

Prof. Dr. Lütfi Sunar & Prof. Dr. Nihat Erdoğmuş

Kurulduğu günden bu yana toplumu tanıma, anlama, toplumun ihtiyaçlarından haberdar olarak iş üretme ve çözüm odaklı çalışmalar yapmayı kendisine şiar edinen İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, sadece belli bir topluluğun değil tüm insanlığı ilgilendiren meselelere dair çalışmalar yapmanın önemine inanmaktadır. Her alanda kısır bir döngü yaşadığımız günümüzde özellikle de düşünce alanında üretim becerimizin azalması, var olan potansiyelin verimli kullanılamaması, her alanda problemlerin büyüyerek çoğalması İLKE Vakfı'nın saha odaklı, çözüme ilişkin çıktıları olan çalışmalar yapmanın gerekliliğine olan inancını kuvvetlendirmiştir. Geçmişin çok konuşulduğu şimdinin ise betimsel bir bakış açısıyla işlenip geçildiği çalışma alışkanlığının aksine; geçmişin birikim ve tecrübelerinin verdiği özgüvenle şimdiyi iyi anlayan fakat aynı zamanda geleceğe dair ufuk ve plan çizen çalışmalarla yalnızca kurumlar bazında değil insanın düşünme beceri ve alışkanlığını da etkileyecek araştırmalar yapmak gerekli ve önemlidir. Bu amaçla "Geleceğin Türkiyesi" adı altında Eğitim, Ekonomi, Yönetim, Yükseköğretim, Dış Politika, İktisat, Sosyal Politika, Kültür ve son olarak Sivil Toplum konularında vizyoner çalışmalar yapılmıştır.

İLKE Vakfı bu raporların oluşturulmasında Türkiye için bir gelecek projeksiyonu oluşturmayı amaçlamaktadır. Bunun için belirlenen her bir alanda konunun uzmanı kişilerce hazırlanan raporlarla Türkiye'nin küresel alanda tanınırlığına katkıda bulunması hedeflenmektedir.

Projenin son raporu olan "Geleceğin Türkiyesinde Sivil toplum" raporunun ön sunumu, "Geleceğin Sivil Toplumu" gündemiyle düzenlenen Sivil Toplum Zirvesi'nde Prof. Dr. Lütfi Sunar ve Prof. Dr. Nihat Erdoğmuş tarafından yapıldı.

Sivil Toplumu Etkileyen Makro Süreçler: STK'ların Gelişimi İçin Uygun Ortam Zayıflıyor

Prof. Dr. Lütfi Sunar, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi*

"Geleceğin Türkiyesinde Sivil Toplum" raporları ile düne bakıp bugünü anlayan ve geleceğe de hazırlık yapma amacını taşıdıklarını söyleyen Prof. Dr. Lütfi Sunar, konuşmasına sivil toplumu tanımlayarak başladı. Sivil toplumun farklı şekillerde tanımlandığını ama esasında toplumsal fayda üretmek için kar amacı gütmeden, gönüllülük temelinde ve herhangi bir zorlama olmaksızın bir araya gelmiş insanların yapmış oldukları faaliyetler olarak tanımlayan Sunar, sivil toplumunun toplumsal dinamizme katkısını da şu sözlerle anlattı:

> *"Sivil toplumun toplumsal dinamizmi sağlama işlevi vazgeçilmez ve ikame edilmez bir önemdedir. Çünkü sivil toplum kuruluşları insanların katılımı, kendilerini ifadesi ve güçlenmeleri için önemlidir."*

Sunar'a göre sivil toplum kuruluşları, toplumdaki devirdaimi sağlayarak dezavantajlı kesimlerin mevcut durumlarının iyileştirilmesine zemin oluşturması, insanların katılımını sağlayarak kendilerini ifade etmeleri gibi işlevleri yerine getirmektedir. Sivil toplum bu yönüyle en uçtaki bireye dahi ulaşabilir. Sivil toplum kuruluşlarının demokratikleşme sürecine de katkı sunduğunu söyleyen Sunar, sivil toplum kuruluşlarının toplum genelinde yaşanan sosyal, ekonomik, siyasal değişimlerden ve yaşanan gelişmelerden nasıl etkilendiklerini hukuki gelişmeler, demografik değişimler, toplumsal gerilimler, sosyal hareketler ve küresel krizler çerçevesinde makro düzeyde ele aldı.

Sivil Toplumu Etkileyen Mikro Süreçler: STK'lar "Değer" Üretmek Zorunda!

Prof. Dr. Nihat Erdoğmuş, *Yıldız Teknik Üniversitesi*

Sivil toplum kuruluşlarının örgütsel yapılarındaki değişimleri mikro düzeyde elen alan Prof. Dr. Nihat Erdoğmuş, sivil toplum kuruluşlarının yaşanan değişimler karşısında etkilendiğini fakat bu değişimleri geriden takip ederek hareket geçtiklerini dile getirdi. Yaşanan gelişmelerle birlikte STK'ların stratejik tercihlerinde nereye odaklanacaklarını gözden geçirmelerinin bir zorunluluk olduğunu söyleyen Erdoğmuş, değişimlerle birlikte mevcut kapasitelerin arttırılmaması halinde yeni nesillere ulaşma noktasında yetersiz kalınacağını aktardı. Kritik gördüğü konulardan birinin, STK'ların devlet ve özel sektörle ilişkileri bağlamında nasıl sivil kalacakları olduğunu söyleyen Erdoğmuş, burada doğru konumlandırmanın öneminden bahsetti.

> *"Devlet ve özel sektörle ilişkiler çok önemli. Karşı ve anti olmak yerine düzgün ilişkiler ve doğru konumlandırmalar gerekir. Bazen uçlarda kalıyoruz. Ya karşıyız ya da iç içe geçmiş oluyoruz. Sivil toplum bu alanlarla temas halinde olmalı ama ilişkileri de düzgün bir biçimde yönetebilmelidir."*

Sivil topluma dair sağlıklı veri olmamasını da alan için sorun olarak yorumlayan Erdoğmuş, veri olmadığında strateji de politika da geliştirilemediğinin altının çizdi. Nihat Erdoğmuş, sunumunda sivil toplumun yaşanan değişimlerde nasıl bir rol aldığını, alan ve tür, örgütsel yapı, gönüllülük, profesyonel çalışan istihdamı, finansal kaynak ve yapılarındaki değişim ve yenilikleri hangi anlayışla ortaya koymaları gerektiğine yer verdi.

Geleceğin Sivil Toplumunda Gençlik

Tamamı için QR kodu okutabilirsiniz.

Panel

Panelde, sivil toplum kuruluşlarındaki genç katılımı arttırmak ve gençlerin gelecek ve kariyer planlarında sivil topluma yer vermelerini sağlamak amacıyla öncü çalışmalara, rol model olabilecek fikirlere ve gençlik alanında aktif rol alan isimlere yer verildi. Ayrıca "Geleceğin Sivil Toplumu" gündemiyle ele alınan gençlik panelinde, toplumun dönüşümü ve gençlerin bu dönüşümde aldığı rol net olarak tanımlandı.

Sümeyye Ceylan, Yavuz Yiğit, Zeynep Sena Soyyiğit ve Süleyman Ragıp Yazıcılar'ın konuşmacı olduğu "Geleceğin Sivil Toplumunda Gençlik" panelinin moderatörlüğünü Erol Erdoğan yaptı. Erdoğan, günümüz gençlerinin ailelerine karşı olabildiğince sivil olduğunu fakat sivilleşme için kullandığımız bazı mecraların ya da araçların çocuk, genç ve yetişkinleri bir çıkmaza sürüklediğini dile getirdi.

Kimi zaman sivilleşme için kullandığımız araçlar bir süre sonra tam tersi bir fonksiyon üstlenerek bizi sivilleşmekten uzaklaştırabiliyor. Özellikle küreselleşme, dijital toplum ve dijital dönüşüm süreçleri bu tür tuzaklarla dolu. Yani sivilleşme için kullandığımız bir mecra ya da araç, bir anda daha üst bir kuşatıcı, içe kapatıcı bir fonksiyon üstlenebiliyor. Bunu yeni dönemde yetişkinler, çocuklar ve gençler olarak nasıl aşacağız? Günümüzdeki modern sürecin en büyük açmazlarımızdan biri bu.

Gençlerin Kendi Tarzlarını Bulmalarını Önceliyoruz

Sümeyye Ceylan, *Usturlab Atölye*

Panelin ilk konuşmacısı olan Usturlab Atölye'nin kurucusu Sümeyye Ceylan, Usturlab'ın örnek çalışmaları üzerinden sivil toplum iletişiminde bilim, toplum, gençlik ve çocukluk arasındaki köprünün deneyim odaklı inşası konusunu ele aldı.

Çocuklara yer verilmeli! Çocuklar için yer açılmayan bir ülkede onlar için bir şeyler üretme derdinin olduğunu söyleyen Ceylan, çocuklar ve gençleri sürece nasıl dâhil ettiklerini Usturlab Atölye çalışmaları üzerinden anlattı. Gençlik çalışmalarında, gençlerin kendi tarzlarını ve kendilerini bulmalayı önceledikleri söyleyen Ceylan, gençlerin kendilerini gerçekleştirecekleri alanlara ihtiyaçlarının olduğunu dile getirdi.

Türkiye'de özellikle sivil toplum alanında büyüklerle gençlerin iletişiminde büyük bir sorun olduğunu vurgulayan Ceylan, astronomiden verdiği örnekle konuşmasını tamamladı:

> *Çok büyük kütleli yıldızlar, çevrelerindeki bütün gaz ve atomları kendine çekip büyürler. Öyle büyük bir çekim yaratırlar ki etrafına gelen her şey onun yörüngesinde döner. Bizim sivil toplum liderlerimiz, böyle büyük kütleli yıldızlar gibiler; gençler onların etrafında dönüyor ya da yok oluyor. Öyle bir iklim inşa edelim ki, bu yıldız gençler kendi sistemlerini kurabilsin, başka bir yıldızın yörüngesinde kalmasın.*

Gençlik STK'larında Gençler Aranıyor!

Yavuz Yiğit, *Okuldışı*

Okuldışı kurucusu ve Münazara Hitabet Derneği Başkanı Yavuz Yiğit, sivil toplumda gençlere yönelik çalışmalar yapan STK'ların "Gençlere ulaşamıyoruz(!)" feryadını eleştirerek gençlik derneklerinde gençlerin olmadığının altını çizdi. Yapılan faaliyetlerde gençlerin "nesne" olarak yer aldığını dile getiren Yiğit, gençlik çalışmalarında özellikle uzmanlara ya da bu alanda kendini kanıtlamış isimlere yer verilmesi gerektiğini vurguladı.

STK'ların özellikle gençleri yerinden kaldıracak faaliyetlere imza atması gerektiğini söyleyen Yiğit, bunun için de oyunlaştırmanın kilit bir alan olduğuna dikkat çekti.

> *"Oyunlaştırma kelimesi Türkiye'de sivil toplumda çok geçmez, hiç duyulmaz. Oyunlaştırma kelimesinin geçmediği bir STK'dan 21. yüzyılda hiçbir şey bekleyemezsiniz. Oyunlaştırma ve hikayeleştirme yoksa faaliyet yapamazsınız."*

Gençlere Lütfen Yer Açın!

Zeynep Sena Soyyiğit, *İyilikhane Çocuk Derneği*

Kitap Ayracı projesi ile başlayan ve İyilikhane Çocuk Derneği ile devam eden çalışmalarından bahseden Zeynep Sena Soyyiğit, tedirgin gelen ve ne yapacağını bilmeyen gençlere yönelik yaklaşımın belirleyici unsur olduğunu söyledi. Aidiyet duygusunun öneminden bahseden Soyyiğit, bunun da gençlere sorumluluk verilmesi ve alan açılmasıyla mümkün olacağını vurguladı.

> *"İnsanı gönüllülüğe çeken çeşitli motivasyonlar var. Bunlarla bir tepkime başlar ama o tepkimeyi sürekli hale getiren bir şeye ihtiyaç vardır: Aidiyet duygusu. Aidiyet de ancak sorumluluk vermekle olur, elini taşın altına koymakla olur."*

Sivil toplumdaki sürdürülebilirliğin gençlere yer vermekle mümkün olacağını dile getiren Soyyiğit, gençlere güven duyulmayan bir STK'da gençlerden söz etmenin mümkün olamayacağından bahsetti.

STK'lar Pratik İttifak Yapmalı!

Süleyman Ragıp Yazıcılar , *Uluslararası Genç Derneği*

Panelin son konuşmacısı olarak söz alan Süleyman Ragıp Yazıcılar, "Gelecek", "Sivil toplum" ve "Gençlik" kavramlarını açarak konuşmasına başladı. Yazıcılar, sivil toplumun hızlı değişen dünyada sınıfta kaldığını dil getirdi. Fazilet ve merhamet medeniyetinin bugün sivil toplum kavramı olarak anıldığını dile getiren Yazıcılar, sivil toplumun değişimler karşısında kendine farklı araçlar edindiğini vurguladı. Gençliğin dilinin doğru anlaşılması ve buna uygun çözümler bulunması gerektiğini söyleyen Yazıcılar, pratik ittifakın bu yollardan biri olduğunu ve gençlere ulaşmada kurumlar arası iş birliğinin ve gençlere yönelik ortaya koyulacak merhametin belirleyici olacağını vurguladı.

> *"Gençlik, hem başımızın tatlı belası, hem de olmazsa olmazı. Gençlik, problemleri ve gerçekleriyle değişiyor, dönüşüyor. Gelecekte de gençlik sivil topluma ya gelecek, ya gelmeyecek. Herkes gençler için çok iyi işler yapıyor ama yeniden sunmak, yeniden ortaya koymak ve yeniden teklif etmek yani çerçeveyi değiştirmek gerekir."*

Yazıcılar, bireyselleşmenin moda olduğu bu devirde gençleri sivil topluma itecek gücün gönüllü rol modeller olduğunu ve sivil toplumundaki asıl motivasyonun birlikte iş yapmak olduğunu söyleyerek konuşmasını tamamladı.

Sivil Toplumda Yeni Yönelimler

Panel

Sivil Toplum Zirvesi'nin son panelinde "Sivil Toplumda Yeni Yönelimler" konusu ele alındı. Değişen ve dönüşen dünyada toplumun ihtiyaçlarını en yakından takip eden ve toplumun kalkınmasında önemli rol üstlenen STK'ların, değişimin getirdiği yenilikler karşısında nasıl bir tutum sergilediği konusu ele alındı.

Prof. Dr. Mehmet Lütfi Arslan ve Av. Ali Kurt'un konuşmacı olduğu panelin moderatörlüğünü Prof. Dr. Ömer Torlak gerçekleştirdi.

“Sivil Elit”lere İhtiyaç Var!

Prof. Dr. Mehmet Lütfi Arslan, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi*

Mehmet Lütfi Arslan, sivil toplumu etkileyen dönemlerden bahsederek konuşmalarına başladı. Arslan sivil toplumun, 1996-2006 yılları arasını 28 Şubat siyasi krizi ve 17 Ağustos depremi ile, 2006-2016 yıllarını projecilik ve ortaya çıkan kurumsallaşma süreçleri ile, 2016 sonrasını ise 15 Temmuz ve pandemi tecrübesi ile ilişkilendirerek olumlu ve olumsuz etkileri bağlamında değerlendirdi.

Mehmet Lütfi Arslan, STK’ların kendi imkân ve öz varlıklarıyla işlerini yapabilme becerisi olarak tanımladığı “Kurumsal istiğna”dan bahsederek, gelecekte sosyal ekonominin öne çıkacağını dile getirdi. Sivil toplumda insan unsuruna da değinen Arslan, gönüllülüğün kurumsal bir kimliğe büründürülmesi gerektiğini vurguladı.

> *“Bir gönüllü diline ihtiyacımız var. Gönüllülüğün bütün işlerimizin özü/esası olduğunu vurguluyoruz. Gönüllülük dediğimiz aşkınlık, diğergamlık ve fedakârlığa ilişkin yüce haslet, dünyaya karşı söyleyeceğimiz en önemli söz. STK olarak ne kadar gönüllü cezbedebiliyorsanız, o kadar güçlü oluyoruz.”*

Konuşmasının devamında STK’lar için “İzomorfizm” kavramını kullanan Arslan, kamu ile ilişkilerde STK’ların bağımsız duruş sergilemeleri ve “sivil elit” ihtiyacının belirginleştirilmesi gerektiğini vurguladı.

Sivil Toplum Nerede Duruyor?

Av. Ali Kurt, *İDSB Başkanı*

Panelin ikinci konuşmacısı olan Av. Ali Kurt, sivil toplum kuruluşlarında içe dönük çalışmalardan ziyade dışa yönelik ortak çalışmaların öncelendiğini ve buna bağlı olarak yeni bir sivil toplum anlayışı ve iş birliğinin ortaya çıktığını dile getirdi.

Gönüllü faaliyet olarak ortaya konan ve kar amacı gütmeyen, giderek profesyonelleşen ve bir şirket gibi yönetilen bazı STK'ların özel sektöre benzediğine dikkat çeken Kurt, bunun bariz bir tehlike olarak algılanması gerektiğini vurguladı.

Ali kurt, sivil toplum ve kamu ilişkilerinin öneminden bahsederek hükümet taraftarı ve karşıtı olmak ile oradan destek almak arasında önemli bir farkın olduğunu vurgulayarak sivil toplum gerçekten hükümet dışı kalması gerektiğini vurguladı. Türkiye'nin sivil toplum gücünün dünya üzerindeki etkisinden de bahseden Kurt, bu birikimin İslam dünyasının her yerine taşınması gerekliliğini altını çizdi.

> *"İslam Dünyasının pek çok yerindeki siyasi krizler ciddi dönüşümleri de beraberinde tetikledi. Ama buna hızla uyum sağlayan insani yardım kuruluşlarımız ciddi anlamda dünya skalasına girecek boyutta işler yapıyorlar. Dünya'daki öncü kimliğimizi kardeşlerimizin eliyle kazanıyoruz."*

Sivil Toplum Zirvesinden Kalanlar

Sivil Toplum Zirvesi'nin son panelinde "Sivil Toplumda Yeni Yönelimler" konusu ele alındı. Değişen ve dönüşen dünyada toplumun ihtiyaçlarını en yakından takip eden ve toplumun kalkınmasında önemli rol sahibi olan STK'ların, değişimin getirdiği yenilikler karşısında nasıl bir tutum sergiledikleri konuşuldu.

“Geleceğin Türkiyesinde Sivil Toplum” Raporunun Değerlendirmesi

STK’lar varoluş gayelerine ve temel yeteneklerine daha fazla odaklanmalıdır.
STK’ların sivil alanda konumlanması ve buna göre ilişkilerini yönetmesi elzemdir.
STK’lar yaşanan değişimleri ve ortaya çıkan eğilimleri dikkate almalıdır.
Sivil alanda yeni örgütlenme biçimlerinin geliştirilmesi önemsenmelidir.
Sosyal girişimlerin sivil alana ivme kazandırması teşvik edilmelidir.
STK’lar gönüllülük ve sivil alana uygun profesyonel çalışma ve kurumsallaşmayı geliştirmelidir.
Gelecekte faaliyetlerin dijital ortama daha fazla taşınması söz konusudur.
STK’larda yeni iş birimlerinin oluşturulması ve geliştirilmesi lazımdır.
STK’larda kurumsal performans ve verimliliğe önem verilmesi gerekmektedir.
STK’larda yeni yönetim becerilerinin geliştirilmesi ihtiyacı belirgindir.
STK’larda profesyonel ve gönüllü çalışanların niteliği artırılmalıdır.
STK’larda nitelikli insan kaynağı istihdamı geliştirilmelidir.
STK’lar fiziksel ve mekânsal sınırları aşan iletişim ve iş birliği ağları oluşturmalıdır.
Uzaktan ve dijital gönüllülüğe uygun ortamlar oluşturulmalıdır.
Kurumsal şirketlerde gönüllülüğün desteklenmesi eğilimi önemle takip edilmelidir.
Yeni bağış yöntem ve araçları geliştirilmelidir.

“Geleceğin Sivil Toplumunda Gençlik” Paneli

Hedef kitlesinde gençler olan STK’ların gençleri ve gençlerin ihtiyaçlarını konuşması gerekir.
STK liderleri, çevrelerinde olan gençlerin cevherlerini keşfetmeli ve onlara alan oluşturmalı.
İşini tutkuyla yapan gençleri istihdam ederek sivil topluma kazandırmalıyız.
Gençlik çalışan, gençlik alanında uzman olan insanların gençlik merkezlerinde istihdam edilmesi gerekir.
STK’lar gençleri okul dışı faaliyetlere yönlendirerek bağımlılıklarla mücadele edilmeli.
Gençlere yönelik yapılacak her çalışmada “Oyunlaştırma” kavramı sivil toplumun merkezinde olmalı.
Gençlere sorumluluk vererek aidiyet duyguları beslenmeli.
Sivil toplumun niş alanlara eğilimi yüksek, mevcut kapasiteyi bu şekilde kullanması gerekir.
Fayda odaklı pratik ittifaklara imkân verilmeli.
STK yöneticileri imkân verdiklerine yetki de vererek yetki ve sorumluluk dengesini iyi kurmalı.
Gençlere hizmet vermeyi bırakıp, hizmet almaya başlamalıyız.
Sivil toplumda iyinin, güzelin ve hayrın bereketini arttırmalıyız.

Sivil Toplumda Yeni Yönelimler

Gençlerin hem bir sivil toplum kuruluşunda hem de kişisel gelişimlerinde ilerleme kaydetmeleri gerekir; çifte kariyer.
Proje fonları ve bütçe çalışmaları hasbi ve fedakerâne niyetlerin önüne geçmemeli.
STK'lar kendi imkânları ve öz varlıklarıyla işlerini yapmalı.
Kurumsal anlamda gönüllülük dili dünyaya söyleyecek en önemli sözümüzdür.
STK'lar olarak ne kadar gönüllü cezbediyorsanız, o kadar güçlüsünüz.
Sivil toplum, sivil elitler oluşturmalıdır.
Sivil toplum kuruluşları, şirket yönetimine dönmemeli.
STK'lar iş birliğine ve fayda odaklı çalışmalara odaklanmalı.
STK'lar nitelikli ve dil bilen insanlara alan açmalıdır.
STK'ların ticarileşmesi engellenmeli.
Sivil toplum, birileri ne der endişesi taşımadan kanaatlerini söyleyebilmeli.

Sivil Toplum Zirvesi
Sivil Toplumun Geleceği
MEHMET LÜTFİ ARSLAN
ALİ KURT

Sivil Toplum Zirvesi
Sivil Toplumun Geleceği
SÜMEYYE CEYLAN
ZEYNEP SENA SOYYİĞİT
SÜLEYMAN RAGIP YAZICILAR
YAVUZ YİĞİT

Gönüllü, Sivil ve Katılımcı Bir Toplum

Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sok. No: 13 Üsküdar/İstanbul
ilke.org.tr/sta | +90 216 532 63 70 | sta@ilke.org.tr
@stakademisi